YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

21 päivänä syyskuuta 2000 *

Asiassa C-462/98 P,

Mediocurso — Estabelecimento de Ensino Particular Ld.[a], kotipaikka Lissabon (Portugali), edustajanaan asianajaja C. Botelho Moniz, Lissabon, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto A. May, 398 route d'Esch,

valittajana,

jossa valittaja vaatii muutoksenhaussaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (kolmas jaosto) yhdistetyissä asioissa T-180/96 ja T-181/96, Mediocurso vastaan komissio, 15.9.1998 antaman tuomion (Kok. 1998, s. II-3477) kumoamista osittain,

vastapuolena:

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet M. T. Figueira ja K. Simonsson, prosessiosoite Luxemburgissa c/o

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

oikeudellisen yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. A. O. Edward sekä tuomarit L. Sevón, P. Jann, H. Ragnemalm (esittelevä tuomari) ja M. Wathelet,

julkisasiamies: J. Mischo,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 25.11.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Mediocurso — Estabelecimento de Ensino Particular Ld.ª (jäljempänä Mediocurso) on EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan nojalla hakenut muutosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-180/96 ja T-181/96, Mediocurso vastaan komissio, 15.9.1998 antamaan tuomioon (Kok. 1998, s. II-3477; jäljempänä valituksen kohteena oleva tuomio) ja vaatinut kyseisen tuomion osittaista kumoamista.

Tosiseikat

2 Kanteen taustalla olevat tosiseikat, sellaisina kuin ne esitetään valituksen kohteena olevassa tuomiossa ja sellaisina kuin ne ilmenevät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiakirjavihkosta, voidaan esittää tiivistetysti seuraavasti.

3 Portugalilainen toimielin, Departamento para os Assuntos do Fundo Social Europeu (Euroopan sosiaalirahastoa koskevia asioita käsittelevä virasto; jäljempänä DAFSE) jätti Euroopan sosiaalirahaston (jäljempänä ESR) yksiköille vuonna 1998 kaksi hakemusta, joilla haettiin rahoitustukea kahdelle valittajan hyväksi toteutettavalle ammatilliselle koulutushankkeelle.

4 Komissio hyväksyi koulutushankkeet. Valittaja sai elokuussa 1989 ennakkona 50 prosenttia sekä ESR:n myöntämän tuen määrästä että Portugalin hallituksen myöntämän tuen määrästä.

5 Koulutusohjelmat toteutettiin vuoden 1989 heinäkuun ja joulukuun välisenä aikana. Niiden päätyttyä valittaja esitti kummankin ohjelman osalta tuen loppuosan maksupyynnön DAFSE:lle.

6 DAFSE kuitenkin ilmoitti 11.4.1990 päivätyssä kirjeessään valittajalle, että se saattaa tehdä korjauksia tuen loppuosan suuruuteen koulutusohjelmien täytäntöönpanoa koskevan rahoitustarkastuksen jälkeen.

7 DAFSE vahvisti lokakuussa 1990 komissiolle, että tuen loppuosan maksupyynnöt ovat tosiasiallisesti ja kirjanpidollisesti paikkansapitäviä, mutta se kuitenkin samalla täsmensi, että maksupyynnöissä olevien tietojen vahvistaminen jäisi riippumaan rahoitustarkastuksesta, joka vielä olisi tehtävä. DAFSE ilmoitti tammikuussa 1991 valittajalle, että rahoitustarkastuksen suorittaminen oli annettu Audite-nimisen tilintarkastustoimiston tehtäväksi ja että DAFSE:n näitä kahta tuen loppuosan maksupyyntöä koskeva lopullinen päätös riippuisi rahoitustarkastuksessa tehtävistä johtopäätöksistä.

8 Audite-yhtiö toimitti 20.2.1991 DAFSE:lle kaksi kertomusta eli yhden kummankin maksupyynnön osalta, ja näihin kertomuksiin sisältyi yhtiön suorittaman tarkastuksen tulokset, joissa se paljasti sääntöjenvastaisuuksia, joiden takia rahoitustuen pienentäminen oli perusteltua.

9 Valittaja, DAFSE ja Audite-yhtiö pitivät 10.9.1991 kokouksen keskustellakseen näistä kahdesta maksupyynnöstä.

10 DAFSE lähetti 11.9.1991 valittajalle kirjeen, jossa se ilmoitti tälle suoritetun tarkastuksen tulokset ja vaati tätä maksamaan takaisin määrät, joita pidettiin sellaisina, ettei niiden osalta voitu myöntää tukea.

11 Valittaja ei esittänyt DAFSE:lle mitään huomautusta tämän kirjeen johdosta mutta se riitautti välittömästi kirjeeseen sisältyneen takaisinmaksuvaatimuksen portugalilaisissa hallintotuomioistuimissa.

12 Valituksen tultua käsitellyksi näissä tuomioistuimissa DAFSE toimitti 22.9.1995 kirjeitse komissiolle vuonna 1991 suoritetun rahoitustarkastuksen tulokset ja esitti uudelleen komissiolle tuen loppuosan maksupyynnöt, joita oli korjattu ja pienennetty kyseisten tulosten mukaisiksi.

13 DAFSE ilmoitti 6.3.1996 valittajalle, että komissio oli tehnyt päätöksensä valittajan kahdesta tuen loppuosan maksupyynnöstä ja vahvistanut rahoitustarkastuksen tulokset, jotka oli ilmoitettu valittajalle jo 11.9.1991.

14 Vuoden 1996 huhtikuussa valittaja kääntyi DAFSE:n puoleen saadakseen jäljennöksen komission päätöksistä ja se pyysi saada tutustua ESR:n hallinnolliseen asiakirjavihkoon. Tutkiessaan tätä asiakirjavihkoa 24.4.1996 valittaja totesi, että ainoat päätösluonteiset toimet olivat komission veloituslaskelmia, joissa todettiin ne määrät, jotka valittajan oli palautettava.

15 Valittaja nosti näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa näitä veloituslaskelmia koskevan kanteen, ja komissio peruutti nämä veloituslaskelmat ennen kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli ratkaissut asian.

16 Komissio korvasi riidanalaiset veloituslaskelmat kahdella 14.8.1996 tehdyllä päätöksellä eli 22 päivänä maaliskuuta 1989 tehdyllä päätöksellä K (89) 0570 myönnetyn tuen pienentämisestä tehdyllä päätöksellä K (96) 1185 ja 22 päivänä maaliskuuta 1989 tehdyllä päätöksellä K (89) 0570 myönnetyn tuen pienentämisestä tehdyllä päätöksellä K (96) 1186 (jäljempänä 14.8.1996 tehdyt päätökset). Nämä päätökset, joiden sanamuodot ovat lähes samanlaiset ja jotka annettiin valittajalle tiedoksi 20.9.1996, liittyivät kahteen koulutusohjelmaan.

Päätöksissä todettiin, että jäsenvaltio oli havainnut sääntöjenvastaisuuksia ESR:n rahoittamien koulutusohjelmien täytäntöönpanossa, että jäsenvaltio oli tarkastellut uudelleen tukihakemusta ja että osaa menoista ei voitu hyväksyä syistä, jotka esitettiin DAFSE:n 22.9.1995 päivätyssä kirjeessä. Komissio täsmensi, että jäsenvaltio oli ilmoittanut valittajalle tilintarkastajan suorittaman tarkastuksen tulokset 11.9.1991 päivätyssä kirjeessä ja että valittaja ei ollut esittänyt huomautuksia. Komissio päätyi tämän johdosta siihen, että ESR:n tukea oli pienennettävä ensimmäisen koulutusohjelman osalta 2 251 894 Portugalin escudoon (PTE) ja toisen ohjelman osalta 2 174 072 PTE:oon, jolloin tuen pienennys vastasi kummassakin tapauksessa yli kahta kolmasosaa valittajalle alun perin myönnetystä tuesta.

Valituksen kohteena oleva tuomio

17 Valittaja nosti 14.11.1996 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kaksi kannetta, joilla se vaati 14.8.1996 tehtyjen päätösten kumoamista ja jotka kirjattiin asianumeroilla T-180/96 ja T-181/96.

18 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin yhdisti nämä kaksi asiaa tuomion antamista varten.

19 Asiassa T-180/96 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi valittajan esittämästä viidestä perusteesta vain yhden, joka lähinnä koski ilmeisiä arviointivirheitä, joita komission väitettiin tehneen, ja kyseinen tuomioistuin hyväksyi tämän perusteen vain siltä osin kuin arviointivirheet koskivat raaka-aineita, lisätarvikkeita ja kulutustavaroita koskevassa alakohdassa 14.3.12 olevien kulujen maksamista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi näin ollen osittain kanteen kohteena olevan ensimmäisen päätöksen siltä osin kuin se koski tätä alakohtaa, ja hylkäsi kanteen muilta osin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi kaikki asiaan T-181/96 liittyvät perusteet, joten se hylkäsi tuossa asiassa nostetun kanteen.

20 Erityisesti on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi puolustautumisoikeuksien loukkaamista koskevan perusteen.

21 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti valituksen kohteena olevan tuomion 49 kohdassa, että vakiintuneen oikeuskäytännön ja erityisesti asiassa C-32/95 P, komissio vastaan Lisrestal ym., 24.10.1996 annetun tuomion (Kok. 1996, s. I-5373, 21—44 kohta) mukaan ESR:n tuen saajan puolustautumisoikeuksia on kunnioitettava, kun komissio pienentää tällaisen tuen määrää.

22 Valituksen kohteena olevan tuomion 50 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti myös sitä, että asiassa T-450/93, Lisrestal ym. vastaan komissio, 6.12.1994 antamassaan tuomiossa (Kok. 1994, s. II-1177) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että komissio, joka yksin on ESR:n tuen saajaan nähden oikeudellisessa vastuussa kyseisen tuen määrän pienentämispäätöksistä, ei voi tehdä tällaista päätöstä antamatta tuensaajalle etukäteen tilaisuutta esittää tehokkaasti mielipidettään aiotusta pienentämisestä tai varmistamatta, että tuensaajalle on annettu tällainen tilaisuus, ja että yhteisöjen tuomioistuin ei edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Lisrestal ym. antamassaan tuomiossa muuttanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisua tältä osin.

23 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksen kohteena olevan tuomion 51 kohdassa, että valittaja oli sekä vaatimuksissaan että vastauksessa, jonka se oli antanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sille kirjallisesti esittämään kysymykseen, myöntänyt, että DAFSE oli kuullut sitä ennen 11.9.1991 päivätyn kirjeen laatimista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lisäsi, että tässä kirjeessä DAFSE ei ollut ottanut huomioon kaikkia niitä huomautuksia, jotka valittaja oli esittänyt DAFSE:n suunnittelemista tuen määrän pienennyksistä.

24 Valituksen kohteena olevan tuomion 52 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että valittaja ei ollut nimenomaisesti esittänyt huomautuksia tästä kirjeestä, kuten 14.8.1996 tehdyissä päätöksissä perustellusti täsmennetään. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että valittaja oli tyytynyt tekemään tästä kirjeestä valituksen portugalilaisille hallintotuomioistuimille. Valit-

tajan olisi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan kuitenkin pitänyt esittää myös nimenomaisesti tällaisia huomautuksia, jotta DAFSE olisi voinut välittää ne komissiolle. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli, että valittaja ei näin ollen voinut vedota siihen, ettei hänen mahdollisesti esittämiään huomautuksia ollut välitetty komissiolle, koska niiden välittämättä jääminen johtui valittajan omasta laiminlyönnistä.

25 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksen kohteena olevan tuomion 53 kohdassa, että valittajalle oli näin ollen annettu edellä mainitussa asiassa Lisrestal ym. vastaan komissio annetussa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiossa tarkoitettu tilaisuus esittää "tehokkaasti" kantansa sitä vastaan käytetyistä seikoista.

Muutoksenhaku

26 Muutoksenhaussaan valittaja vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— kumoaa valituksen kohteena olevan tuomion sellaisen oikeudellisen virheen takia, joka johtuu etukäteen tapahtuvaa kuulemista koskevan periaatteen virheellisestä soveltamisesta, lukuun ottamatta sitä osaa tuomiosta, jossa osittain hyväksytään valittajan asiassa T-180/96 nostama kanne, ja kumoaa 14.8.1996 tehdyt päätökset, tai

— siinä tapauksessa, että edellä oleva vaatimus hylätään, kumoaa valituksen kohteena olevan tuomion siltä osin kuin siinä pysytetään voimassa komission päätökset katsoa sekä opetushenkilökunnan palkkioita vastaava summa (alakohta 14.3.1.a) että näistä palkkioista maksettavaa arvonlisäveroa vastaava summa (alakohta 14.3.13) sellaisiksi, ettei niiden osalta voida myöntää tukea, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tosiseikkoja koskevien toteamusten aineellisen paikkansapitämättömyyden, perustelujen epäjohdonmukaisuudesta aiheutuvan oikeudellisen virheen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamisen takia, ja näin ollen kumoaa 14.8.1996 tehdyt päätökset vastaavilta osilta ja samoilla perusteilla

— kumoaa valituksen kohteena olevan tuomion siltä osin kuin siinä todetaan, että valittaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan asiassa T-180/96 ja siltä osin kuin siinä velvoitetaan valittaja korvaamaan oikeudenkäyntikulut asiassa T-181/96

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

27 Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— hylkää valituksen kokonaisuudessaan

— pysyttää valituksen kohteena olevan tuomion voimassa

— velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

Peruste, jonka mukaan oikeutta tulla tehokkaasti kuulluksi on loukattu

28 Tällä perusteellaan valittaja väittää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehneen oikeudellisen virheen, koska tämä ei ole kunnioittanut periaatetta, joka

koskee oikeutta tulla tehokkaasti kuulluksi, sellaisena kuin yhteisöjen tuomioistuin on kyseisen periaatteen esittänyt edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Lisrestal ym. antamassaan tuomiossa, ja koska tämä on näin loukannut puolustautumisoikeuksia. Valittaja väittää saaneensa tietoonsa Audite-yhtiön laatimissa tilintarkastuskertomuksissa esitetyt huomautukset ja varaumat vasta 10.9.1991 pidetyssä kokouksessa. DAFSE kuitenkin vaati jo 11.9.1991 valittajaa maksamaan tietyt summat takaisin.

29 Valittaja korostaa, että se pystyi tehokkaasti esittämään näkökantansa tilintarkastuskertomusten sisällöstä vasta sen jälkeen, kun se oli tarkastellut niitä hallussaan olevien asiakirjojen valossa.

30 Valittaja väittää 11.9.1991 päivätyn kirjeen osalta, että kirje sisälsi takaisinmaksumääräyksen ja että kirjeessä ei näin ollen voitu katsoa kehotetun sitä, jolle se oli osoitettu, esittämään huomautuksia kuulluksi tulemista koskevaa oikeutta käyttäen.

31 Ainoa mahdollinen tapa reagoida tähän takaisinmaksumääräykseen, jonka Supremo Tribunal Administrativo sitä paitsi on todennut lainvastaiseksi, oli valittajan mukaan valittaa toimivaltaiseen tuomioistuimeen.

32 Komissio katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellusti katsonut, että valittaja olisi voinut tehokkaasti esittää kantansa 11.9.1991 päivätystä kirjeestä mutta että se ei ollut tehnyt tätä.

33 Komissio korostaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jo ratkaissut tämän väitteen, joten kyse on tosiseikkoja koskevasta kysymyksestä, jonka käsitteleminen ei kuulu yhteisöjen tuomioistuimelle.

34 Komissio lisää, että päättäessään saattaa asian portugalilaisten tuomioistuinten käsiteltäväksi valittaja itse on luopunut oikeudestaan siihen, että komissio kuulee sitä. Komissio väittää vielä, että valittaja on myöntänyt, että Audite-yhtiön laatimien tilintarkastuskertomusten sisällön olennainen osa oli saatettu valittajan tietoon 11.9.1991 päivätyllä kirjeellä ja että DAFSE oli kuullut valittajaa ennen kyseisen kirjeen laatimista.

35 Päinvastoin kuin komissio väittää, kysymys siitä, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin soveltanut asianmukaisesti puolustautumisoikeutta koskevia periaatteita ja erityisesti periaatetta, joka koskee oikeutta tulla kuulluksi, on oikeuskysymys, jonka käsitteleminen kuuluu yhteisöjen tuomioistuimelle.

36 Tältä osin on muistettava, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen missä tahansa menettelyssä, jota käydään tiettyä henkilöä vastaan ja joka voi päätyä hänelle vastaiseen päätökseen, on yhteisön oikeuden perusperiaate, jota on noudatettava, vaikka tästä menettelystä ei olisi annettu mitään määräyksiä. Tämä periaate, sellaisena kuin se ilmenee edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Lisrestal ym. annetun tuomion 21 kohdassa, edellyttää, että henkilöille, joille päätökset on osoitettu ja joiden etuihin ne merkittävästi vaikuttavat, annetaan mahdollisuus ilmaista tehokkaasti kantansa.

37 Näin ollen on tarkasteltava, onko valittajalle annettu tilaisuus esittää tehokkaasti kantansa Audite-yhtiön laatimista kertomuksista, joiden pohjalta DAFSE ja komissio tekivät johtopäätöksensä, samoin kuin 11.9.1991 päivätystä kirjeestä, jolla DAFSE ilmoitti valittajalle johtopäätöksistään.

38 Asiakirjavihkosta ilmenee, että Audite-yhtiön laatimat kertomukset on annettu valittajalle tiedoksi 10.9.1991. Valittajalle ei kuitenkaan ole annettu kohtuullisesti aikaa sen ajankohdan, kun valittaja on voinut tutustua näihin kertomuksiin, ja sen ajankohdan välillä, kun sen oli esitettävä kantansa. Valittajaa on nimittäin juuri sinä samana päivänä, jona kertomukset annettiin sille eräässä kokouksessa

tiedoksi, kehotettu esittämään mahdolliset huomautuksensa kyseisistä kertomuksista. On siis todettava, että valittajalla ei näin ollen ole tässä tapauksessa ollut mahdollisuutta tulla tehokkaasti kuulluksi näistä asiakirjoista.

39 Edellä mainitun 10.9.1991 pidetyn kokouksen jälkeen DAFSE lähetti valittajalle 11.9.1991 päivätyn kirjeen. Komission mukaan valittajan ei olisi pitänyt tyytyä valittamaan tästä kirjeestä kansallisiin tuomioistuimiin, vaan sen olisi pitänyt esittää nimenomaisesti huomautuksensa tästä kirjeestä, jotta DAFSE olisi voinut välittää nämä huomautukset komissiolle. Komissio katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksen kohteena olevan tuomion 52 kohdassa perustellusti katsonut, että valittaja ei voinut vedota siihen, ettei sen mahdollisesti esittämiä huomautuksia ollut välitetty komissiolle, koska niiden välittämättä jättäminen johtui valittajan omasta laiminlyönnistä.

40 Tältä osin on todettava, että DAFSE:n 11.9.1991 päivätyssä kirjeessä valittajaa ei kehotettu esittämään huomautuksiaan suunnitellusta tuen määrän pienentämisestä. Päinvastoin, kirje sisälsi takaisinmaksuvaatimuksen, joka ei edellyttänyt huomautusten esittämistä vaan ainoastaan takaisinmaksun suorittamista.

41 Näin ollen valittaja on voinut katsoa, että sillä ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin riitauttaa kyseinen vaatimus tuomioistuimessa.

42 On vielä todettava, että valittajalle ei annettu mitään muuta tilaisuutta tulla tehokkaasti kuulluksi. Erityisesti on todettava, että mitään komission päätösluonnosta ei toimitettu valittajalle, jotta se olisi voinut esittää mahdolliset huomatuksensa. Asiakirjavihkosta ilmenee, että sen jälkeen, kun DAFSE lähetti 22.9.1995 komissiolle Audite-yhtiön suorittaman rahoitustarkastuksen tulokset, valittajalle yksinkertaisesti annettiin omasta pyynnöstään tilaisuus tutustua ESR:n asiakirjavihkoon. Tätä asiakirjavihkoa tutkiessaan valittaja sai selville, että

siihen sisältyi veloituslaskelmia, joissa vahvistettiin määrät, jotka valittajan oli maksettava takaisin, ja jotka komissio sitä paitsi oli peruuttanut valittajan nostettua kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Tästä seuraa, että nämä veloituslaskelmat eivät muodostaneet pätevää päätösluonnosta, josta valittaja olisi voinut esittää kantansa käyttämällä oikeuttaan tulla kuulluksi.

43 Koska komissio tai sen puolesta kukaan muu ei kehottanut valittajaa esittämään kohtuullisessa ajassa huomautuksiaan asiakirjoista, joista ilmenee tosiseikkoja, joista valittajaa arvosteltiin ja joiden johdosta komissio teki 14.8.1996 päätöksensä, on todettava, että valittajalle ei ole annettu mahdollisuutta esittää tehokkaasti kantaansa sitä vastaan käytetyistä seikoista.

44 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on menetellyt virheellisesti todetessaan valituksen kohteena olevan tuomion 53 kohdassa, että valittajan oikeutta tulla tehokkaasti kuulluksi olisi kunnioitettu.

45 On lisättävä, että jos valittajaa olisi kuultu tehokkaasti, se olisi mahdollisesti voinut esittää syyn, jonka takia suhteellisuusperiaatetta ei sen mukaan ollut noudatettu.

46 Ilman, että olisi tarpeen käsitellä muita valittajan esittämiä perusteita, on näin ollen hyväksyttävä puolustautumisoikeuksien loukkaamista koskeva peruste ja kumottava valituksen kohteena oleva tuomio lukuun ottamatta tuomion sitä osaa, jossa osittain hyväksytään valittajan asiassa T-180/96 nostama kanne.

47 Siinä tapauksessa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätös kumotaan, yhteisöjen tuomioistuin voi EY:n tuomioistuimen perussäännön 54 artiklan mukaan ratkaista asian lopullisesti itse, jos asia on ratkaisukelpoinen. Yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että tämä asia on ratkaisukelpoinen.

14.8.1996 tehdyistä päätöksistä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostetut kumoamiskanteet

48 Kumoamiskanteissaan valittaja esitti viisi perustetta.

49 Ensimmäisessä perusteessa, joka koskee puolustautumisoikeuksien loukkaamista, valittaja katsoi, että komissio ei ollut antanut sen esittää kantaansa kyseisistä rahoitustuen määrän pienennyksistä. Valittaja väitti, että komissio ja DAFSE eivät olleet tehokkaasti kuulleet sitä. Valittajan mukaan se, että DAFSE olisi kuullut valittajaa, olisi voinut riittää, jos se, mitä kuulemistilaisuudessa esitettiin, olisi saatettu komission tietoon.

50 Koska tämä ensimmäinen peruste on tämän tuomion 28—47 kohdassa esitettyjen syiden nojalla perusteltu, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa 14.11.1996 nostetut kumoamiskanteet on hyväksyttävä, minkä johdosta 14.8.1996 tehdyt päätökset on kumottava.

Oikeudenkäyntikulut

51 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään, että jos valitus on perusteltu ja yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee itse riidan lopullisesti, se päättää oikeudenkäyntikuluista. Työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan — jota sovelletaan muutoksenhakumenettelyyn 118 artiklan nojalla — asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

52 Koska sekä valittajan muutoksenhaku että kanteet ovat perusteltuja, on päätettävä, että komission on vastattava kaikista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja yhteisöjen tuomioistuimessa aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-180/96 ja T-181/96, Mediocurso vastaan komissio, 15.9.1998 antama tuomio kumotaan lukuun ottamatta tuomion tuomiolauselman 2 kohtaa, jossa osittain hyväksytään Mediocurso — Estabelecimento de Ensino Particular Ld.[a]:n asiassa T-180/96 nostama kanne.**

2) 22 päivänä maaliskuuta 1987 tehdyllä päätöksellä K (89) 0570 myönnetyn tuen pienentämisestä 14 päivänä elokuuta 1996 tehty komission päätös K (96) 1185 ja 22 päivänä maaliskuuta 1989 tehdyllä päätöksellä K (89) 0570 myönnetyn tuen pienentämisestä 14 päivänä elokuuta 1996 tehty komission päätös K (89) 1186 kumotaan.

3) Euroopan yhteisöjen komissio velvoitetaan vastaamaan kaikista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja yhteisöjen tuomioistuimessa aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.

Edward Sevón Jann

Ragnemalm Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 21 päivänä syyskuuta 2000.

R. Grass

kirjaaja

D. A. O. Edward

viidennen jaoston puheenjohtaja